

Replik till Kleiman

Antag att följande skulle hända. Riksdagen fattar ett beslut om att bygga en bro från fastlandet till Öland. Vägverket

projekterar och kalkylerar bl a fram den totala cementåtgången. Finansministern protesterar och förklarar att högst halva

cementmängden får användas och att en billigare cementtyp skall användas. Vägverkets experter protesterar i sin tur och hänvisar till handböckerna. Finansministern påpekar att experterna ingalunda är så eniga som vägverket vill påskina. Han stöder sig därvid på en artikel i Newsweek där det hävdas att man vid Massachusetts Institute of Technology nyligen har fått fram brokonstruktioner av betong som minskar cementbehovet med ända upp till 70 procent. TV intervjuar en docent i hållfasthetslära på Chalmers som varit gästforskare vid MIT och han intygar att möjligheterna att minska cementåtgången i brokonstruktioner är betydande. En professor på Teknisk medger i en intervju att det är mycket svårt att någorlunda exakt beräkna cementåtgången vid så här stora projekt. En tjänsteman i Kanslihuset framhåller att cementåtgången vid Svinensundsbrons byggande var långt mindre än hälften av den som Vägverket beräknat för Ölandsbron och kompletterar med en stor mängd sifferuppgifter beträffande vägbyggen och projekteringskostnader i allmänhet, vilka alla redovisas i press och TV. Finansministern återkommer till frågan i ett tal i Vilhelmina och konstaterar att den sänkta cementtilldelningen för Ölandsbron är en förutsättning för att vägarna i det inre stödområdet skall kunna rustas upp och möjliggöra en industrialisering där. I andra tal framhålls att cementtillverkningen kräver betydande ingrepp i naturen.

Efter en kompromiss i riksdagen tilldelas Ölandsbroprojektet tre fjärdedelar av den projekterade cementåtgången. Bron ritas om och förses med långa vägbankar så att den tilldelade cementmängden räcker. Den dåliga kvaliteten leder emellertid till sättningar och framtvingar betydande reparationer under de första tre åren.

En sådan utveckling är naturligtvis otänkbar när det gäller brobyggnad. När det gäller stabiliseringspolitiken är det emellertid den vanliga gången i de demokratiska blandekonomierna. Vår kunskap om olika medels effekter är mindre exakt och det är därför svårt att skriva handböcker. Ekonomerna är inte vana vid att skilja metoder, som redan har utprovats och är lämpliga praktiska redskap för de förtroendevalda, från metoder, som enligt senaste forskningsrön kan visa sig fruktbara men som ännu är långt ifrån tillämpningsstadiet. Ekonomer tar inte alltid sina inlägg i den ekonomisk-politiska

debatten på fullt allvar utan betraktar dem som stimulerande intellektuella fäktningar.

Enligt min uppfattning är Ephraim Kleimans inlägg ett exempel på detta förhållande och hans avslutning pekar på att han själv ser saken så i någon mån. Jag håller alltså med Kleiman om att det finns mycket att ta hänsyn till när det gäller frågan om hur olika grupper förändrar sin efterfrågan vid variationer i direkt och indirekt beskattning och bidrag. Olika a priori-synpunkter pekar åt olika håll och Kleiman ger en fin provkarta på de empiriska forskningsuppgifter Konjunkturinstitutet och Statistiska Centralbyrån står inför. Men att lägga dessa hypoteser till underlag för stabiliseringspolitiken år 1974 tycker jag är orimligt. Om Gunnar Sträng har drivits av Kleimans synpunkter är han verkligen en kammarlär av det slag han så föraktfullt brukar kritisera. Självt framstår jag då som en handfast praktiker som kör med de grundläggande, hitintills godtagna synsätten tills de mera sofistikerade har givits ett bättre underlag. Ett skojigt rollbyte!

Sannolikt hade emellertid Gunnar Sträng mera handfasta skäl. Han ville troligen inte ha just någon stimulans alls och om han blev tvungen att gå med på något i den vägen ville han att det åtminstone skulle kanaliseras till något gott ändamål som tex stöd till barnfamiljer och pensionärer. Kanske han dessutom liksom jag menade att detta var den statliga utgiftsökning som skulle ge *minst* stimulans åt ekonomin. I så fall råder ju ingen meningsskillnad mellan Sträng och mig beträffande regeringspaketets stimulanseffekter, medan Kleimans synpunkter måste komma som en kalldusch för honom.

Kleimans synpunkter på önskvärdheten av att hålla stabiliseringspolitiken skild från fördelningspolitiken delar jag inte alls och hans försök att förlöjliga tanken tycker jag är märklig. Frågan behandlas på ett mera allmänt plan i ledaren.

Fil lic Nils Lundgren
Institutet för internationell ekonomi